

Het jasje van de Barnevelder

De bevedering van de grote Barnevelder heeft al heel wat tongen en pennen in beweging gebracht. Ieder jaar wordt door enthousiaste fokkers getracht weer mooie dieren te fokken en zo het mooie ras met zijn voor-entegens te bewaren.

Van de oorspronkelijke grote Barnevelders (pakweg z'n 100 jaar geleden) is met grote stelligheid te zeggen, evenals van bijvoorbeeld Rode IJslanders dat de jonge dieren traag in de veren komen. De ingewijde fokkers onder ons kennen dit verschijnsel met de gevolgen hiervan maar al te goed. Tot de leeftijd van een week of 10 lopen de kuikens vrijwel in een dun donzig pakje, daarna komt de veerontwikkeling langzaam op gang. Bij de hanen lijkt het effect van traagheid het grootst te zijn voornamelijk bij de staart en sikkels. Menige haan krijgt dan ook de opmerking op de keurkaart: Staat niet klaar.

Andere rassen

Bezien we een ander ras bijvoorbeeld Leghorns of Wyandottes dan zien we enorme verschillen met de Barnevelder. De kuikens hiervan, ongeacht het geslacht zitten op een leeftijd van circa 6 weken vrijwel al geheel in de veren. In de volksmond spreken we vaak van traag of langzaam bevederende versus snel bevederende dieren.

Genetica

In pluimvee genetica wordt de langzaam bevedering aangeduid met de mogelijke varianten betreffende het K-gen. Er zijn een viertal mogelijke variaties betreffende het K-gen. Het k-gen is verbonden met de geslachtschromosomen en bij gevolg zal deze eigenschap in de fok dan ook geslachtsgebonden vererven. Elk vrouwelijk dier bezit er één stuks, elk manlijk dier heeft er twee stuks.

De vier mogelijke variaties betreffende het K-gen.

De vier bekende allelen (varianties) in volgorde van dominantie.
volgorde:

1. **K n**
2. **K s**
3. **K**
4. **k +**

Hieronder gaan we wat verder in de afzonderlijke variaties

1. K n (extreem langzaam-bevedering)

K n (naakt) is de meest dominante van de serie die de veergroeisnelheid regelt. Het is een gen waarvan de uitwerking op veergroei heel extreem is. Kuikens met dit gen zijn bijna kaal tijdens jeugdige leven en in sommige gevallen blijven ze bijna kaal tot ze volwassen zijn. K n geeft ook andere effecten, zoals vermindering van kam-grootte en een vergroting van de stuitklier.

Waarschijnlijk komt dit zelden of nooit voor bij Barnevelders

2. K s (slow-bevedering)

K s ("trage") is de tweede dominante variant in serie die veergroeisnelheid regelt. De veren groeien sterk vertraagd, vooral tijdens de eerste weken van het jonge leven, maar bij beide geslachten groeit er vanaf twaalf weken leeftijd langzaam een compleet verenkleed op. Dit allel heeft meestal geen effect op het volwassen verenkleed, soms zal (voornamelijk bij hanen) nooit een compleet verenkleed ontstaan.

Zeer waarschijnlijk komt deze variant in veel stammen voor bij onze Barnevelders, en is te herkennen bij kuikens op de leeftijd van 8 tot 10 weken. Zij hebben dan vrijwel alleen maar wat vleugelpennen en versleten donsveertjes

3. K (vertraagde bevedering)

K is de derde dominante variant in serie die veergroeisnelheid regelt.

De eerste weken hebben de kuikens hun vleugelpennetjes van dezelfde lengte als de K s (slow-bevedering). Nadermate ze wat ouder worden is er toch iets verschil met de hiervoor genoemde. Hoewel traag, het gaat iets vlugger. Verder blijkt dat vertraagde veervorming zeer gunstig uitpakt ten gunste van spierontwikkeling. Qua gewicht en groeisnelheid zijn ze de snel bevederende variant vaak ver voorop.

Logisch is het dan ook dat vleestype rassen vrijwel allemaal traagbevederend zijn!

Zeer waarschijnlijk komt deze variant veelvuldig voor bij Barnevelders in Nederland, veel fokkers gaan vaak verder met de dieren die verhoudingsgewijs op de leeftijd van 10 maanden het verst zijn in staartontwikkeling ect.

4. k + normaal bevedering)

K + is de meest recessieve van de serie. Eendagskuikens die zuiver zijn voor dit allel, hebben al op de tweede levensdag dag zichtbare vleugelpennetjes. Een paar weken oude kuikens tonen al staartveren. En ja met gewicht en groeisnelheid raakt de snel bevederde variant wel achterop. In de eindperiode van de opfok is van belang op te letten of bouw en gewicht goed te zijn

K + verantwoordelijk voor de snelle normale bevedering is kenmerkend voor legrassen rassen zoals Leghorn en nog vele anderen.

Deze variant is bij de Barnevelders in Nederland, zover bekend niet aanwezig.

De Krielen

Opmerkelijk is dat bij de dubbel gezoomde krielen er stammen zijn met zowel langzaam bevederende dieren als snel bevederende dieren. Eén en ander heeft ongetwijfeld te maken met de creatie van de krielen. De meeste krielenfokkers selecteren de langzaam bevederende dieren snel uit. Zelf ben ik deze factor al jaren kwijt uit mijn stam.

Nu zou een langzaam bevederd dier uiteindelijk best kunnen uitgroeien tot een topper, maar heeft dan wel een hele lange weg te gaan, zeker in het geval het een haan betreft. Behalve het vele geduld wat hij moet hebben loopt de fokker het risico dat bij de dieren zo rond de leeftijd van 10 weken het kwalijke pikken ontstaat. Fokkers die dit ervaren hebben weten hoeveel dierleed en frustratie dit oplevert.

Doel

Om tot het doel van dit schrijven te komen: Mogelijk dat de grote Barnevelders (in Nederland) gebaat zouden zijn met een aanpassing van het K-gen. (lees langzame bevedering) Het zou zo zijn voordelen op kunnen leveren bij de shows op termijn, als wel direct bij de opfok. Met opzet voegde ik toe (in Nederland) want in Duitslands zijn er fokkers met snel bevederende stammen.

Maar goed: waar ga je dan aan beginnen, zal menig fokker peinen! En ja, behalve die factor die misschien wel graag binnen haalt krijg je er nog een heleboel andere cadeau bij, waarvan je met sommige misschien wel niet eens zo blij bent.

Welke route

Oké, je kunt mogelijk ook een andere route kiezen.

Na wat onderzoek gedaan te naar de diverse mogelijkheden kan ik u het volgende voorleggen. De factor snelle bevedering vererft namelijk geslachtsgebonden. Praktisch betekent dit dat hennen alleen in snel of langzame variant bestaan. De hanen kunnen echter behalve *snel* of *langzaam* ook voorkomen in een *fokonzuivere langzame* variant.

Om het wat duidelijker te maken heb ik het in een kruisingsschema verwerkt.

Het kruisingsschema

		Haan Langzaam		Haan Langzaam onzuiver		Haan snel	
		↓	↓	↓	↓	↓	↓
Hen Langzaam	→	Langzaam	Langzaam	1 Langzaam 1 langzaam onz.	1 Langzaam 1 Snel	Langzaam onz.	snel
Hen snel	→	Langzaam onz.	Langzaam	1 Langzaam onz. 1 Snel	1 Langzaam 1 Snel	snel	snel
		↑	↑	↑	↑	↑	↑
		jonge hanen	jonge hennen	jonge hanen	jonge hennen	jonge hanen	jonge hennen

- Aan de linkerkant (blauwe tekst) ziet u de hennen die voor de fok gebruikt worden
- Aan de bovenzijde (rode tekst) ziet u de hanen die voor de fok gebruikt worden
- De groene tabellen stellen de kuikens voor respectievelijk jonge haantjes en hennetjes

Mogelijkheid 1

Stel je koopt bij een Duitse fokker een *snel bev.* Haan.

Deze paar je aan een NL hen (*langzaam bev.*)

We lezen na af dat hier *Snel bev.* hennetjes en *langzaam onz.* haantjes uit geboren worden.

Wil je heel graag zo weinig mogelijk Duits bloed in je stam hebben, dan zou je hoe tegenstijdig dit ook mogen lijken de jonge hennetje weg moeten doen. Door de jonge *langzaam onz.* haan nu terug te zetten op zijn moeder zien we in het schema dat de helft van de jonge hennetjes weer *snel bev.* zal zijn, en deze zijn tevens dan al weer 75% NL bloed. Uiteindelijk zal bij er bij een kruising uit een *snel bev.* hen met een *langzaam onz.* haan een jonge *snel bev.* haan gefokt kunnen worden. Heb je deze in een beetje kwaliteit, dan ben je Spekkoper.

Enfin, er zijn vele wegen die in deze gemaakt kunnen worden.

Mogelijkheid 2

Je maakt een kruising met een *snel bev.* krielhaan. Je behoudt dan meer een Nederlandse lijn maar moet wel weer de krielfactor weg gaan selecteren. Gaat je ook wat jaartjes fokken kosten. Verder zoals bij mogelijkheid 1

(On)mogelijkheid 3

Je maakt een kruising met een *snel bev.* zilver dubbelgezoomde haan. Helaas, die vlieger gaat niet op. Zilver vererft namelijk evenals de factor *snel bev.* geslachtsgebonden. Dus bij de fok van met gebruikmaking van een *langzaam onz.* haan zullen steeds de zilveren dieren *snel* en de gouden *langzaam bev.* zijn.

Andere mogelijkheden

Kruisen met enkelkleurig of goudkleurige *snel bev.* patrijsvarianten.

Theoretisch is dit wel mogelijk maar gezien het verlies aan goede dubbele zoming ect. mijn inziens niet echt aanbevelingswaardig.

Conclusie

Succesvol inbrengen van de factor snel bevedering bij de grote Barnevelder behoort tot de mogelijkheden, maar is een behoorlijke onderneming, temeer als je geen concessies wilt doen aan de uiteindelijke kwaliteit.

Op termijn zou het bij een succes een win-winsituatie kunnen zijn zowel voor de fokkers als ten aanzien van dierenwelzijn.

B van de Bruinhorst
Uddel

Reactie door Cor Ammerlaan

HET JASJE VAN DE BARNEVELDER Barend van de Bruinhorst heeft op de nieuwe Barneveldersite een uitstekend artikel over de bevedering van de grote gezoomde Barnevelder geplaatst.

Citaat Van de oorspronkelijke Barnevelders Is met grote stelligheid te zeggen, evenals bijvoorbeeld bij de Rhode Island Red dat de jonge dieren traag in de veren komen. Dit verschijnsel komt in mindere mate ook bij de krielen voor. In de pluim- vee-genetica wordt dit het K- gen genoemd. Het zou mogelijk zinvol zijn om dit gen uit onze Neder- landse stammen weg te fokken.

Ik zou aan onze ervaren fokkers de vraag willen stellen doen wij er goed aan om deze traagbevedering weg te fokken ? Terwijl in Nederland dit K-gen in het verleden bijna volledig aanwezig was, werd dit gen in Duitsland nauwelijks aangetroffen. Ikzelf heb in het verleden ook gezoomde Barnevelders gehouden , dus ook met het K-gen. Wat ik op Gallinova dan kon showen waren dieren die qua zoming in orde waren, maar waar de hanen een staart hadden die nog niet volledig tot ontwikkeling was gekomen. Dit verschijnsel werd bij alle dieren aangetroffen, met als uitzondering de eenkleurigen. Ik dacht toen dat deze tekortkoming rastechnisch bij de Barnevelder behoorde. We zijn de laatste jaren bezig om dit K-gen weg te fokken, door dieren, vooral hanen uit Duitsland op te halen. Dit heeft de laatste jaren ook duidelijk effect, door de aanwezigheid van nu volledige hanenstaarten. De vraag van mij is nu, hebben we hierbij ook niet aan scherpe zoming ingeleverd. Bij bezoek aan Shows in Duitsland troffen we hanen met perfecte staarten aan. Dus duidelijk beter als bij ons op Gallinova, maar de zoming was bij ons weer beter. Naar mijn mening is het risicovol om volledig op de Duitse toer te gaan. Dat het K-gen ook (in mindere mate) bij de krielen werd aangetroffen is logisch omdat het voornamelijk een verdwerging van Groot betreft.

In het boek van dr.J Doeksen ERFELIJKHEID EN FOKKERIJ BIJ HOENDERS lees ik dat in het verleden bij de oude dubbeldoelrassen als de Barnevelder en de Rhode Island Red het K-gen werd ingekruist. Ook werd de koekoek(gestreept) Plymouth Rock hierbij gebruikt. In die tijd was het hierdoor mogelijk al in de eerste dagen het verschil tussen haantjes en hennetjes waar te nemen, omdat de vrouwelijke kuikens veel donkerder waren en sneller in de veren kwamen, wat toen van grote economische betekenis was. Het Japanse cloacasexen kwam pas veel later naar Europa. Van welk hoenderras het langzaam bevederen vandaan komt is niet meer te achterhalen. Wel is ook de gele pootkleur

verbeterd door de Plymouth Rock, waarvan de hen ook duidelijk donkerder is als de haan. Bij veel Barnevelderhanen zien we dat de middelste teennagel wit is, wat bij de hennen niet het geval is. Bij de zwarte Barnevelders treffen we in het dons vaak enige streping/koekoek aan. Bij de zwarte krielen vallen er zelfs geheel koekoek dieren uit. Bij zuiver zwarte dieren is alleen de pootkleur zwart of leiblaauw mogelijk. Willen we het onderscheid wat we nu al op de eerste dagen kunnen maken tussen haantjes en hennetjes wegfokken?

Cor Ammerlaan, Nieuwveen.